

مەرجەكانى بانگەوازكار و خووردوشتەكانى

شروط الداعية وصفاته

مامۇستا عبد الكريم محمد

پرگارکردن بىان لە دۆزەخە وە بۆ بەهەشت ، ئەم بانگەوازە حەقە پراوەستاو لەسەر چەند بنچینە یەکی سەرەکی ، هەركاتێك یەكێك لە و بنچینە گرنگانە نەهاتە جى ئەو بە بى گومان ئەو بانگەوازە راست نابێت و بەرەمى داواكراو پىویستی نابێت ، هەر چەند هەولێ بۆ بدريت و كاتى تيا بفرەوتیت ، هەر وەكو چۆن لە ژۆریەى بانگەوازەكانى ئەمڕۆدا بە ئاشكرا ئەیبینن . ئەم بنچینە گرنگانە كە هوى سەرەكىن بۆ سەرکەوتنى بانگەوازی راست ، ئەو بنچینانەن كە قورئانى پىرۆز و سونەتى پىغەمبەر (ﷺ) بەلگەن لەسەرى .

بنچینە گرنگانەكان بریتین لە :-

یەكەم: (العلم بما يدعو اليه) :-
زانبارى بە سوود و پىویست بە شەرى ئىسلام كە وەرگىراو بىت لە دوو سەرچاوەى حەق كە سى هەمى نى یە (كتاب الله و سنة رسوله (ﷺ)) .

سوپاس بۆ ئەو خوايەى فەرمانى پى کردووين بە شوین كە و نتي پىغەمبەر (ﷺ) ، هەر وەها فەرمانى پى کردووين بە بانگەواز کردنى خەلكى بۆ هاتنە ناو دىنى ئىسلام .

بانگەواز کردنى خەلكى بۆ هاتنە ناو دىنى ئىسلام ، رىگەى پىغەمبەر (ﷺ) و شوین كە و تانیه تى ، قال تعالى:

[قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعِيَ وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ (١)]

بانگەواز کردنى خەلكى بۆ شوین كە و نتي ئىسلام كارى سەرەكى و گرنكى هەموو نىرراوہ كانى خوايە ، هەر دىبىت كارى گرنكى شوین كە و تانوى نىرراوہ كانى خواش بىت ، بۆ هينانە دەر وەهى خەلكى لە تارىكى يەكانە وە بۆ پوناكى ئىسلام ، لە بى باوہ پى يە وە بۆ باوہ پەينان ، لە هاو بەش پەيدا كەردنە وە بۆ بەتەنھا و بە حەق خولپە رستى ، بۆ

(١) (سورة يوسف: ١٠٨) .

پيويسته له سهر بانگه وازكار زانيارى هه بيت به وشته ي كه بانگه وازى خه لكى نه كات بو جى به جى كردنى . له به رئه وهى نه گهر كه سيكى نه زان بيت به كه لكى نه وه نايت بانگه واز بكات چونكه زياني زيادتر ده بيت تا سوودى ، هه روه ها بانگه وازى نه زان پيچه وانهى بانگه وازى پيغه مبه ر (ﷺ) وشوين كه وتوو ه كانيه تى .

قال تعالى: [قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ ابْعَنِي وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ] (١)

((بصيرة)) واته : زانيارى . گومانى تيدانى يه بانگه وازكار (الداعية) پووبه پووى زانايانكي گومرا نه بيته وهو چه نده ها گومانى پووبه پوو ده كه نه وه ، (مناقشه ي) به تالى له گه لدا نه نجام نه دن ، بو نه وهى حه قيكى شه رعى بشارنه وه بو يه پيويسته له سهر بانگه وازكار زانيارى شه رعى ته واوى بيت تا بتوانيت هه موو گومان و (مناقشه) به تاله كانيان هه لبوه شيديته وه به حه ق .
 ئيمامى بوخارى (ره حمه تى خواى لى بيت) له صه حيحه كه ي دا سه ريا سيكى دارشتوو به م شيوه يه (باب: العلم قبل القول والعمل).

واته : زانيارى بوون پيشى هه موو قسه و كرداريكه و به لگه ش له سه رى :

[فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ] (٣)

واته تو بزانه هيج به رستراويك نيه به حه ق ته نها ذاتى الله نه بى ، هه موو بانگه وازيك بى زانيارى بيت گومانى تيدا ني يه نه و بانگه وازه لادان له حق و گومرايى تيكه ل نه بى .

پيويسته زانيارى به سى شت هه بيت

١- نه وشته ي كه ده يگه يه نيت به خه لك پيويسته له سهر زانيارى بيت .
 ٢- زانياريت به و كه سه ي كه بانگى ده كه يت بو شوين كه وتنى دينى ئيسلام .
 ٣- زانيارى به شيوازي بانگه وازه كه ، واته : له سه ر خو بيت دوور ينى تيا دابكر يت دووم : (العمل بما يدعوا اليه) .

كرده وه كردن به و حه قه ي ده يگه يه نيت به خه لك ، تاريگه روشن كه ره وه يه كى باش بيت بو خه لكى ، كرده وه كانت راستى قسه كانت بسه لمي نيت خواى گه وه ده رياره ي بانگه وازى (شعيب) پيغه مبه ر (ﷺ) ده فه رمويت كاتيك كه ناموزگارى گه له كه ي نه كرد :

[وَمَا أَرِيدُ أَنْ أُخَالِفَكُمْ إِلَىٰ مَا أَنهَآكُمْ عَنْهُ] (٤)

واته : نامه ويت نه وهى كه فه رمان

(٣) (سورة محمد: ١٩) .

(٤) (سورة هود: ٨٨) .

(٢) (سورة يوسف: ١٠٨) .

۳- بانگه‌وازی بۆ به‌ده‌ست هینانی
پله‌و پایه‌ی دنیا نه‌بیئت .

۴- بانگه‌وازی بۆ ئه‌وه نه‌بیئت تا
ژنیکی بده‌نی .

۵- بانگه‌وازی بۆ ئه‌وه نه‌بیئت تا
خه‌لکی پی‌ی بلین زانایه‌کی بلیمه‌ته .

۶- بانگه‌وازی بۆ ئه‌وه نه‌بیئت
(مناقشه) بکات له‌گه‌ل زانایاندا یان بۆ
به‌چاوی سووک سه‌یرکردنی
نه‌خوینده‌واره‌کان .

۷- بانگه‌وازی بۆ ئه‌وه نه‌بیئت ده‌خلی
خه‌لکی پی‌ی خریکاته‌وه بۆ به‌رژه‌وه‌ندی
خۆی .

خوای په‌روه‌ردگار ئه‌فه‌رموئیت
ده‌ریاره‌ی بانگه‌وازی نیراوه‌کانی خۆی :
[لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا] (۶)

واته : بلی له‌به‌رامبه‌ر ئه‌م بانگه‌وازه‌دا
ئه‌جرو پاداشتیکم له‌ ئیوه‌ ناوی
[لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مَالًا] (۷)

واته : داوای مالتان لی‌ناکه‌م .

چواره‌م (البداءة بالأهم)

له‌پیشدا بایه‌خ به‌گرنه‌ترین چاکه
(معروف) بدات له‌ بانگه‌وازیدا و خه‌لکی
وریابکاته‌وه له‌ ترسناکترین گوناه
(منکر) :

ئه‌که‌م به‌ ئیوه‌ له‌ چاکه‌ خۆم
پیچه‌وانه‌ی جی‌به‌جی بکه‌م ، له‌ئایه‌تیکی
تردا ئه‌فه‌رموئیت :

[وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا] (۵)

واته : کئی له‌وکه‌سه‌ قسه‌ی چاکتره
که‌ خه‌لکی بانگ بکات بۆ شوین که‌وتنی
دینی ئیسلام، خووشی کرده‌وه بکات
به‌بانگه‌وازه‌ حه‌قه‌که‌ی که‌له‌سه‌ریه‌تی ،
واته : هیچ که‌سیک نی‌یه‌ بگاته‌ ئه‌و پله
به‌رزه‌ی که‌له‌سه‌ریه‌تی .

هه‌ندیک له‌زانایانی (سه‌له‌ف)
ده‌فه‌رموون :- (ئه‌گه‌ر بته‌وئیت خه‌لکی
فه‌رمان به‌چاکه‌وه‌قه‌ده‌غه‌کردنی خراپت
لی وه‌ریگرن: که‌فه‌رمانت کرد به‌چاکه‌یه‌ک
خۆت یه‌که‌م که‌س به‌ جی‌به‌جی بکه‌یت،
که‌ خراپی شتیکت باس کرد خۆت یه‌که‌م
که‌س به‌ له‌دوور که‌وتنه‌وه‌ لی) .

سیه‌م : (الإخلاق) .

واته : مه‌به‌ست له‌ قسه‌وه‌ کردار ته‌نها بۆ
پزاهه‌ندی په‌روه‌ردگار بیئت (تبارک وتعالی)
ئه‌مه‌ش چه‌ند خالیک ده‌گریته‌وه :-

۱- مه‌به‌ستی بانگه‌وازه‌کردنی
خۆده‌رخستن نه‌بیئت لای خه‌لکی .

۲- بانگه‌وازی بۆ به‌ده‌ست هینانی
مال نه‌بیئت .

(۵) (سورة فصلن: ۳۳) .

(۶) (سورة الانعام: ۹۰) .

(۷) (سورة هود: ۲۹) .

گرنگترین چاکه بریتییییه له چاره سه رکردنی بیرو باوه پ ، فه رمانیان پیی بکات په رستنیان ته نهها بۆ په روه ردگار بییت . ناگاداریان بکات هاوبه ش بۆ خودا په يدانه کهن . پاشان فه رمانیان پیی بکات به کردنی نو یی ژه کانیان به مه رجه کانییه وه ، وه ده رکردنی زه کاتی مالیان ، وه جی به جی کردنی واجبه کانی ترو دورکه وتنه وه له قه دهغه کراوه کان ئابه م شیوه یه نیرواوه کانی خوا هه موویان بانگه وازیان کردوه خوی گه وره فه رموویه تی :

[وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ] (۸)

خوی گه روه هه والی پیداوین به دلنای ییه وه ناردوویه تی بۆ هه موو کۆمه له خه لکیک نیروویکی خوی پییان پابگه یه نییت ته نهها په رستنتان بۆ خوا بییت و خۆتوان بیاریزن په رستنتان بۆ دروستکراوه کانی خوا نه بییت . خوی گه وره فه رموویه تی له

ئایه تیکی تردا :
[وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ] {سورة الانبياء: ۲۰} واته :

ئیمه بهر له تو هیچ پیغه مبه ریگمان

نه ناردووه مه گه ر ئه وه که نیگامان (وحي) مان بۆ ناردوون بیجگه له من په رستراویکی به هه قی دیکه نی یه ، جا که وایه ته نیا من بپه رستن . هه روه ها کاتیک پیغه مبه ر (ﷺ) (معانی) نارد بۆ شاری (یه مه ن) پیی فه رموو :

(انك تأتي قوماً من أهل الكتاب ، فليكن أول ما تدعوهم اليه شهادة أن لا اله الا الله ، فان هم أجابوك لذلك فأعلم أن الله افترض عليهم خمس صلوات في اليوم والليلة) (۹) الحديث .

واته : ده گه ییت به گه لیک له گاورو جوله که ، یه که م شتیک که بانگه وازیان بکه ییت بۆ جی به جی کردنی ، بانگه وازیان بکه با به ته نهها و به حه ق په رستنیان بۆ (الله) بییت ، ئه گه ر وه لامیان دایته وه فیریان بکه که په روه ردگار هه موو شه و و پوژیک (۵) پینج نویژی فه رز کردوه له سه ریان ، هه روه ها ئه گه ر به جوانی بنوارپینه شیوازی بانگه وازی پیغه مبه ر (ﷺ) ئه بینین خیرترین و ته واو ترین شیوه ی بانگه وازی له دوی خوی به جی هیشته وه بۆمان ، ئه وه بوو بۆ ماوه ی (۱۲) سیازده سال بانگه وازی خه لکی ئه کرد بۆ ئه وه ی به ته نهها و به حه ق ذاتی الله بپه رستن و قه دهغه ی

(۸) (سورة النحل: ۳۶) .

(۹) أخرجه : بخاري (۴۳۴۷) ، ومسلم (۱۹) .

[وَلَقَدْ اسْتَسْهَرْنَا بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ فَحَاقَ بِالذِّمَنِ سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ سَاهِبِينَ] (۱۰)

واته : وه به پراستی پیغه‌مبه‌رانی که بهر له‌تو بوون که وتبوونه بهر گالته‌پی کردنی خه‌لکی . به لام سه‌رئه‌نجام نه‌وانه‌ی گالته‌یان ده‌کرد به پیغه‌مبه‌ران ، گالته‌کردنه‌که خوئیانی گرت‌ه‌وه و سزای خویان بو هاته خواره‌وه .

خوای گه‌وره فه‌رموویه‌تی : [وَلَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ فَصَبَرُوا عَلَىٰ مَا كُذِّبُوا وَأُوذُوا حَتَّىٰ أَنَّهُمْ نَضَرُوا] (۱۱)

واته : وه به‌هه‌قیقته‌ت پیغه‌مبه‌رانی بهر له‌تو به درو خرنه‌وه و له‌به‌رامبه‌ر به‌درو خستنه‌وه‌ی نه‌واندا نارامیان گرت و له‌و پښتانه‌ی بانگه‌وازیاندا نارامیان دی تا کاتی که یارمه‌تی نیمه‌یان پی‌گه‌یشت .
واته : توش نه‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا محمد (ﷺ) وابه و نارام بگره ، هه‌ر به‌و شیوه‌یه شوین که وتوانی پیغه‌مبه‌ران (علیهم‌الصلاة والسلام) تووشی نارامی نه‌شکه‌نجه‌و نارچه‌تی نه‌بن له‌کاتی بانگه‌وازیاندا به گویره‌ی نه‌نجام دانی بانگه‌وازه‌که‌یان بولای دینی نیسلام .
له‌پوژگاری نه‌مپوډا زورینه‌ی براو خوشکی موسلمانم زور نارچه‌ت ده‌کرین

نه‌کرد لیان هه‌موو شیوازیکی هاوبه‌ش بو خوا په‌یداکردن، پیش نه‌وه‌ی بانگیان بکات بو کردنی نویژ و زه‌کات و پوژو حه‌ج ، هه‌روه‌ها پیش نه‌وه‌ی قه‌ده‌غیه‌ان بکات له‌سو له‌زینا وله‌دزی و له‌کوشتنی مروقه‌کان به‌ناهه‌ق ، به‌م شیوه‌یه زانیمان پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) چوون بایه‌خی سه‌ره‌کی داوه به‌گرنه‌ترین شت له‌نیسلامدا که برتی‌یه له‌پاک کردنه‌وه‌ی بیرو بساوه‌پی خه‌لکی پیش هه‌موو جوړه‌کانی تری خوا په‌رستی .

پینجه‌م : (الصبر)

نارام گرتن له‌سه‌ر نه‌و ناخوشیانه‌ی که دپته‌ پښتانه‌ی بانگه‌واز کار له‌کاتی بانگه‌وازه‌که‌یدا ، له‌به‌ر نه‌وه‌ی پښتانه‌ی بانگه‌وازی خوا به‌گول و گولزار نه‌پازاوه‌ته‌وه بو بانگه‌واز کاران، به‌لکو پښتانه‌ی بانگه‌وازی خوا چوار ده‌وری ته‌نراوه به‌نارچه‌تی و ناخوشی ، جا خیرترین پیشه‌وایانیک بو نیمه‌ی موسولمان که سوود وه‌ریگرین له‌نارام گرتنیان له‌کاتی بانگه‌وازیاندا بریتین له‌پیغه‌مبه‌ران (ﷺ)، که چوون تووشی گالته‌پی کردن و نارامیان بوون له‌لایه‌ن که له‌کانیانسه‌وه . خوای گه‌وره فه‌رموویه‌تی :

(۱۰) (سورة الانعام: ۱۰) ، (سورة الانبياء: ۴۱) .

(۱۱) (سورة الانعام: ۳۴) .

وچه پی ریگا که وه بوهستن پاشان که وتنه به رد باران کردنی پیغه بهر (ﷺ) . پیغه مبهری خوا (ﷺ) چی کرد ؟ به جی هیشتن له کاتیکدا له وپه ری نارچه تی دا بوو بویه کاتیک هوشی هاته وه گه شت بویه لای ته پؤل که یه کی بچوک که پیی ده وتریت (قرن الثعالب) ، نه فه رمویت سه رم به رز کرده وه ، په له هه وریکم بینی سیبه ری بؤ کردم و سه یرم کرد (جبریل) (ﷺ) ، له ناو په له هه وره که یدایه و بانگی لی کردم و وتی : دلنیابه خوا بیستی قسه ی قه ومه که ت بؤ تو و چو نیش وه لأمیان دایتسه وه ، نه ویشی بیست نالم شوینه دا بوو (جبریل) (ﷺ) گه یشته لای پیغه مبهر (ﷺ) مه لائیکه ی فه رمان پیی کراوی کیوه کان له گه ل (جبریل) (ﷺ) بوو ، (جبریل) (ﷺ) فه رموی خوا ی گه وره مه لائیکه ی کیوه کانی نار دووه ، چیت نه ویت به مه لائیکه ی کیوه کان بلی نه ویش جی به جی ده کات ، مه لائیکه ی کیوه کان سه لامی کرد له پیغه مبهر (ﷺ) پاشان وتی : نه ی محمد خوا بیستی قسه ی قه ومه که ت و من مه لائیکه ی کیوه کانم ، دلنیابه خوا منی نار دووه بؤ لای تو تا فه رمانم پیی بکه یت چو ن نه ته ویت ؟ ، نه گه ر نه ته ویت هه ردوو شاخه که نه دهم به یه کدا و نه یانکه م

له بازاردا ، له قوتابخانه دا ، له مالدا ، له کولاندا ، له زانکو دا .

به دلنیای یه وه ده لیم : زور له گه نجه کانمان سکالا ده که ن له دست دایکیان و باوکیان که نارچه تی بیان بؤ دروست نه که ن ، په فتاری ناشه رعی و ناشرین نه دهنه پال جگر گوشه کانیان . نه و براو خوشکانه م پرسیار ده که ن و ده لیم هه لویستمان چی بیت به رامبه ر دایک و باوکیان ؟

- پیویسته له سه رمان نارام بگرین و به هیوای پاداشتی خوا بین و هه ر به رده وام بین له سه ر بانگه واز کردن ، له بهر نه وه ی پیغه مبهری خوا (ﷺ) کاتیک به فه رمانی خوا دهستی کردبه بانگه وازی حه ق ئایا نازار نه درا ؟ ده ربه دهر نه کرا ؟ بیگومان به لی .

چه ند نموننه یه که له نارام گرتنی پیغه مبهر (ﷺ) باس نه که بین بؤ نه وه ی بانگه واز کاران سوودی لی وه ریگرن و شوین که وتی پیغه مبهرین (ﷺ) له نارامگرتندا .

* نموننه ی یه که م : کاتیک که پیغه مبهر (ﷺ) چوو بؤ لای هوزی (تقیف) له شاری (طائف) ، تا بانگه وازیان بکات بؤ لای دینی خوا .

ئایا چی یان پیکرد ؟ هوزی (تقیف) فه رمانیان کرد به نه فامه کانیان له راست

به‌یه‌ك تا هه‌موویان له‌ناو بچن ، ئایا
برپاری پیغه‌مبه‌ری خوا چی بیټ ؟ -
پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) فه‌رمووی به
مه‌لائیکه‌ی کیوه‌کان ((به‌هیوای خوام
له‌نه‌وه‌ی ئه‌مانه‌که‌سانیک له‌دایک ببن
به‌ته‌نها و به‌ح‌ق ذاتی (الله) بپه‌رستن و
هاوبه‌شی بۆ په‌یدا نه‌کن به‌هیچ
شیوه‌یه‌ك)) (۱۲) .

ئه‌م فه‌رمووده‌یه شیوازی بانگه‌وازی
پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) پوون ده‌کاته‌وه، که‌تا چ
پاده‌یه‌ك ئارامی گرتووه له‌به‌رامبه‌ر
ئازاردانی خه‌لکی و چه‌ندیک دووریانی
کردووه و نائومید نه‌بووه له‌هیدایه‌تی
خوا ، که‌سانیک سوودی ته‌واوی لی
وه‌رده‌گرن که‌ بیرو باوه‌ریان پاک بیټ و
پله‌ی به‌رزی پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) بزنان له‌لای
خوا .

ئه‌وه‌ش بزنانین : کاره‌ساتی هۆزی
(تقیف) له‌ دالی پیغه‌مبه‌ردا (ﷺ)
ناپه‌حه‌ت تریوو له‌ جه‌نگی أُحُد : بۆیه
کاتیک دایکمان عائشه (رضی‌الله‌عنه‌ا‌لها‌وس‌السلام) پرسپاری له
پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) کرد ئایا ناپه‌حه‌تی
قورسترت به‌سه‌ردا هاتووه له‌ پۆژی أُحُد
قورسترو ناپه‌حه‌ت تر بیټ ؟ پیغه‌مبه‌ر
(ﷺ) له‌وه‌لامدا فه‌رمووی له‌ أُحُد
ناپه‌حه‌ت تر ئه‌وه‌ بوو که‌ بانگه‌وازی (ابن

(۱۲) أخرجه : البخاري (۳۲۳۱) ، ومسلم (۱۱۱) .

عبد یالیل بن عبد الکلال)م کرد وه‌لامیان
نه‌دامه‌وه و به‌ده‌م بانگه‌وازه‌که‌مه‌وه
نه‌هاتن .

* نموونه‌ی دووهم :

((پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) له‌سوجه‌دا بوو له
ژیر (که‌عبه‌دا) خوا په‌رستی ده‌کرد له
شوینیکدا له‌ هه‌موو شوینه‌کان هیمن ترو
بی‌ترستتر ، ته‌نانه‌ت لای هۆزی
(قوره‌یش) یش (کعبه) له‌هه‌موو
شوینه‌کان بی‌ترس تریوو ته‌نانه‌ت
پیاوه‌کانیان بکوژی باوکی خویان ئه‌بینی
لای (کعبه) نه‌یان ئه‌کوشت . به‌لام ئایا
کاتیک پیغه‌مبه‌ریان بینی (ﷺ)
له‌سوجه‌دا بوو لای (کعبه) چی‌یان
له‌گه‌لدا ئه‌نجامدا ؟ فه‌رمانیان ده‌رکرد
خراپترین پیاویان بچیت ناوسکی
ووشتری فلانه‌که‌س به‌ینیی له‌کاتی
سوجه‌ی پیغه‌مبه‌ردا (ﷺ) فری‌ی بداته
سه‌رپشتی !! .

خراپترین پیاویان بریتی بوو له‌ (عُقبَة
بن ابي معیط) که‌ ئه‌م کاره‌ خراپه‌ی
ئه‌نجامدا !! .

براو خوشکی موسولمانم چی ئه‌لین
ده‌ریاره‌ی ئه‌م ئازاردانه‌ی پیغه‌مبه‌ر (ﷺ)
که‌ له‌میژووی نه‌فامیشدا وینه‌ی نه‌بووه
؟! . له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا پیغه‌مبه‌ر (ﷺ)
ئارامی گرت و به‌ئومیدی پاداشتی
خوابوو ، به‌وشیوه‌یه‌مایه‌وه له‌

سوجه‌دا تا کچه بچوکه که ی (فاطمه) (ع) هات و ناوسکی ووشره که ی له سهر پشت و ناو شانی باوکی لابرد ، دواي ته‌واو بوونی له نویژه که ی پیغه مبه‌ر (ﷺ) ده‌سته‌کانی به‌رز کرده‌وه و سی جار دوعای کرد خوايه قورپه‌یش له ناو به‌ریت به سزای خۆت سزایان بده‌یت ((^(۱۳) ، جا ب‌راو خوشکه موسولمانه‌کانم ئارام بگرن ، ب‌را گه‌نجه‌کانم ئارام بگرن ، به‌رده‌وام بن له‌سهر گوپ‌رایه‌لی کردنی حه‌ق ، باش بزانتن خوا یارمه‌تی ئه‌و که‌سانه ئه‌دات ، که به‌رده‌وام گوپ‌رایه‌لن و چاکه‌کارن .

ئایا له‌گه‌ل ئارام گرتندا بانگه‌وازی که‌س و کارمان بکه‌ین ، یان تو‌ره‌بین و بی ده‌نگ بین ؟!

له‌وه‌لامدا ئه‌لئین به‌رده‌وام ئه‌بین له بانگه‌واز کردنیاندا ، نائومید نابین . به‌لام به‌له‌سه‌رخۆی و دوور له‌توندی و تیژی ، له‌به‌ر ئه‌وه‌ی هه‌ندی له‌خه‌لکی له‌ئه‌نجامی غه‌م خواردنی بۆ دینی خوا توند و تیژی به‌کار ئه‌هینئ بۆیه خراپه‌کاری زۆر ئه‌بیت تا چاک کردن ، له‌به‌ر ئه‌وه پیویسته هه‌موو بانگه‌واز کارێک ئه‌وه‌نده له‌سهر خۆبیت تا هه‌موو کاره‌کانی له شوینی گونجاوی خۆیدا ئه‌نجام بدات .

(۱۳) أخرجه : البخاري (۲۴۰) ، ومسلم (۱۷۹۴) .

باش بزانتن که خه‌لکی له‌ماوه‌ی شه‌و و پۆژیکدا ناگه‌نه ئه‌و ئاسته‌ی ئیسلام وه‌ریگرن به‌چاکی ، به‌لکو ب‌پیری خوا وایه که‌م که‌م راستیه‌کان قه‌بول ئه‌کریت زۆریه‌ی موسولمانان شاره‌زای ئه‌وه‌ن که پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) (۱۲) سال مایه‌وه له شاری (مکه) بانگه‌وازی خه‌لکی ئه‌کرد ، له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا وه‌کو پیویست وه‌لامی بانگه‌وازه‌که‌یان نه‌دایه‌وه ، مانه‌وه‌شی له شاری (مدینه) زۆر بوو دواي (۲۲) سال خواي گه‌وره دینی ئیسلامی بۆ ته‌واو کرد ، تۆش گومانته‌ وایه خه‌لکی ئه‌گه‌رینه‌وه بۆ دینی خوا له‌ماوه‌ی شه‌و و پۆژیکدا له‌گه‌ل ئه‌وه‌هه‌موو پیچه‌وانه‌ی یاندا به‌رامبه‌ر ئیسلام !! زۆر جار پرسیاری ئه‌وه‌ش ئه‌که‌ن .. ئایا قسه‌یان له‌گه‌ل داب‌ب‌رم ؟ ئایا ته‌له‌فزیونه‌که یان رادیوکه یان تسجیله‌که بشکینم ؟ ئه‌مانه‌وه‌گه‌لێک پرسیاری تر ...

له‌وه‌لامدا ئه‌لئین بانگه‌واز بکه‌ بۆ شوین که‌وتنی ئیسلام به‌له‌سه‌رخۆی و هیمنی ، ئه‌گه‌ر سوودی نه‌بوو دروست نی‌یه له‌گه‌لئیان داب‌نیشیت و ئه‌وانیش خه‌ریکی تاوان کردنن ئه‌مه‌ش مانای ئه‌وه نی‌یه له‌مالدا نه‌مینیته‌وه به‌لکو بچۆ ژوریکسی تر ، تائه‌توانی خۆت له‌سه‌یرکردنی تاوان و بیستنی تاوان

بپاریزه له بهر ئه وهی هه ر که سێک دابنیشی له گه ل تاوان باراندا که تاوان ده که ن ئه وهی دانیشتوووه له گه لیمان هاوبه شی تاوان باران ده بیته له تاواندا .

قال تعالی:

[وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ آيَاتَ اللَّهِ يَكْفُرُ بِهَا وَيَسْتَهْزِئُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ إِنَّكُمْ إِذَا مِثْلَهُمْ] (۱۴)

مانای ئایه ته که : وه خوای گه وره له قورئاندا (ئه م حوکمه ی) بۆ ئیوه نار دووه تا هه رکاتیک که بیستان کوفر و گالته ئه کری به ئایه تی خوا له گه لیمان دامه نیشن، تا ئه چنه سه ر قسه یه کی تروئه و قسه ی پیشوو ئه گوپن ، ئه گه ر له گه لیمان دابنیشن ئیوه ش وه کو ئه وانتان لی دی .

پێویسته له سه ر بانگه واز کاران به ئارام بن ئه وهی ئه مپۆ چاک نه بیته سبه ینی چاک ئه بیته ان شاء الله تامانه وه ت خیری تییدا هه بیته له گه لیماندا ئه وه خیره ، له بهر ئه وهی چاک ئه زانین دروست کردن قورستره تارپوو خاندن ، دروست کردن له سه ر خوایی زۆر ده ویت، بۆ نموونه:

دروست کردنی کۆشکیک ئه گه ر سێ سال بخایه نیته تیکدانی که متر له سێ کات ژمیری ده ویت ، جا دروست کردن وچاک کردنی و پاک سازی نه ته وه یه ک

(۱۴) (سورة النساء: ۱۴۰) .

ماوه یه کی زۆری ده ویت بۆیه پێویسته زۆر ئارام بگرین .

ئامۆژگاریشمان بۆ دایکان و باوکان و خزمانمان ئه وه یه :-

کاتیك ئه بینن کورپان و کچانتان پێبازیکی چاکیان گرتۆته بهر و له سه ر رینگای راستن ، هه لال نی یه بۆ ئیوهی باوکان و دایکان ببنه کۆسپ له رینگه ی جگه ر گۆشه کانتاندا ، به لکو حه ق وایه سوپاسی خوا بکه ن له سه ر ئه و نیعمه ته ، که کوپو کچی خۆتانه پێنمونیتان ئه که ن بۆ خیر وچاکه و ئاگادارتان ئه که نه وه له خراپه کاری و شه پ خوازی ، سویند به خوا چاکیتهی کوپو کچتان خیرتره بۆتان له بوونی مال و کۆشک و سه یاره .

پێویسته له سه رتان سوپاسی خوای گه وره بکه ن زیاتر هانی کوپ و کچتان بده ن بۆ خیر و چاکه کاری ، قسه ی خیریان لی وه ریگرن و به دل خۆشی یه وه پێشوازیان لی بکه ن .

شه شه م: علی الداعیه ان یکون متحلیا بالخلق الحسن مستعملا لافرق والبلین فی دعوته

واته : له سه ر بانگه وازکار پێویسته خۆی برازینیته وه به خووره وشتی جوان، تا بانگه وازه که ی سوودمه ند بیته ، هه روه ها نه رم و نیان بیته تا خه لکی بانگه وازه که ی لی وه ریگرن ، وه کو چۆن

توره و دل رهق بویتایه لیت دور
دهکه وتنه وه .

خوره و شتی به رزی بانگه و ازکار
پیویسته دیار بیت له بیرو باوه پیدا ،
له په رستندیدا ، له هه مو هه لسو
که و تیکیدا ، نه گه ر پیچه و انه ش بیت
دلنیابن له بانگه و ازه که یدا سه رکه و توو
نابیت ، نه گه ر سه رکه و تووش بوو که م
سوود ده بیت بو نمونه :

۱- بانگه و ازکارک باس له حه رامیتی
سوو (ریا) بکات ، له هه مان کاتیشدا
خوی کارو نیشی به سوو جی به جی
نه کات ئایا خوره و شتی بانگه و ازکار
ئاوایه ؟! نه خیر !! .

۲- پیاوکی تر باس له وه ده کات
نه کردنی نویژ به کۆمه له مزگه و ت
کاریکی خراپه بو پیاوان که (عذر)
به هانه یان نه بیت ، وه پییان ده لیت
پیغه مبه ر (ﷺ) فه رموویه تی :

((إن أثقل صلاة على المنافقين صلاة
العشاء وصلاة الفجر، ولو يعلمون ما فيهما
لأتوهما ولو حيواً))^(۱۸) .

مانای فه رمووده که : قورسترین نویژ
له سه ر دوو پرووه کان نویژی خه و تنان و
به یانی به ، نه گه ر بیان زانی یایه چه ندیک
خیریان هه یه لای خوای گه و ره ، نه هاتن
نه گه ر به گاگۆلکی بووایه وه کو مندال. له

(۱۸) أخرجه : البخاري (۶۵۷) ، ومسلم (۴۲) .

خوای گه و ره فه رمان نه کات به دوو
نیراوی خوی (موسی وهارون) ، نه رم و
نیان بن له کاتی پروبه پروو بوونه وه ی
سه رکه ش ترین بی باوه پی سه ر پرووی
زه وی که (فرعون) ه که داواکاری خوایه تی
نه کرد ، خوای گه و ره پیی فه رموون:
[قَوْلًا لَهُ قَوْلًا لَنَا لَعَلَّ يُدْكَرُ أَوْ يَخْشَى] ^(۱۵) .

مانای ئایه ته که : جا به نه رم و نیانی
قسه ی له گه لدا بکه ن تا به لکو بیر
بکاته وه و په ند وه ریگری یا له خوا بترسی
خوای گه و ره به (موسی) ی (ﷺ)
فه رموو:

[اذْهَبْ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ * فَقُلْ هَلْ لِيَ إِلَٰهٍ أَن
تُرَكَّىٰ * وَأَهْدِكْ إِلَىٰ رَبِّكَ فَخْشَىٰ] ^(۱۶) .

مانای ئایه ته که : برۆ بۆلای فیرعه ون
نه ویاخی بووه ، جا پیی بلای : ئایا
نه ته وی پاک ببیته وه ، وه تو پینمویی
بکه م بۆلای په روه ردگارت تا لی بترسی .
خوای گه و ره فه رموویه تی له حه قی

پیغه مبه رماندا (ﷺ):
[فِيمَا رَحْمَةً مِنَ اللَّهِ لَئِن لَّهُمْ وَلَوْ كُنتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ
لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ] ^(۱۷) .

مانای ئایه ته که : به هوی په حمه تی
خوای گه و ره بوو که بو شوین
که و توه کانت نه رم بووی ، جائه گه ر توندو

(۱۵) (سورة طه: ۴۴) .

(۱۶) (سورة النازعات: ۱۷-۱۹) .

(۱۷) (سورة آل عمران: ۱۵۹) .

مه‌مان کاتیشدا خوئی ناچیتت بۆ نویژی
خه‌وتنان و به‌یانی .

ئایا خوږه‌وشنی بانگه‌وازکار ئاوايه ؟
! نه‌خیر !! .

۳- پیاویکی تر باس له خراپیتتی
باس کردنی خه‌لکی ئه‌کات (الغیبة)
خویشی به‌وکاره هه‌ئه‌ستیت و هیچ
گوئی پی نادات ، ئه‌م کاره‌ش
خوږه‌وشنی بانگه‌وازکار نی‌یه .

۴- پیاویکی تر باس له خراپی و
حه‌رامی قسه‌هینان و بردن (النمیمة)
ئه‌کات بۆ ئاژاوه نانه‌وه بۆیان پوون
ئه‌کاته‌وه که ئه‌م کاره هۆیه که بۆ
سزادانی ناوگوڤر، له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا خوئی
به‌م کاره خراپه هه‌لده‌ستیت و گوئی پی
نادات ، ئایا ئه‌مه‌ش ئه‌بێ خوږه‌وشنی
بانگه‌وازکار بیت ؟ ! نه‌خیر !! .

له‌کو‌تای ییدا ئه‌ئیم: زۆر پیویسته
بانگه‌وازکار خوئی چاک بکات به‌ره‌وشتی
به‌رزی ئیسلام پیش ئه‌وه‌ی داوا له
خه‌لکی بکات په‌وشتیان چاک بکه‌ن ،
هه‌روه‌ها بانگه‌وازکار کاتی‌ک
بانگه‌وازه‌که‌ی به‌سوود ئه‌بیت کرداری
پیچه‌وانه‌ی وتاری نه‌بیت .

ده‌وته‌م: **على الداعية أن يكون قوي
الأهل لايبأس من تأثير دعوتها وهداية
قوتها**

پیویسته له‌سه‌ر بانگه‌وازکار هیواو
ئومیدی به‌هیز بیتت به‌رامبه‌ر
بانگه‌وازه‌که‌ی وه نابیتت نا ئومید بیتت،
نه‌ئیتت بانگه‌وازه‌که‌م کاری‌گه‌ری نی‌یه
له‌سه‌ر خه‌لکی قه‌ومه‌که‌م رینگای راست
ناگره‌به‌ر ، هه‌روه‌ها نه‌ئیتت خوا یارمه‌تیم
نادات هه‌رچه‌نده پوژگاری پر نارپه‌حه‌تی
دریژ بخایه‌نیت . با به‌چاکی له
پیشه‌واکانمان بروانین و نیراوه‌کانی
په‌روه‌ردگار خیرترین پیشه‌وامانن .
بۆ نمونه :

- پیغه‌مبه‌ر نوح (ﷺ) مایه‌وه له‌ناو
قومه‌که‌یدا (۹۵۰) سال بانگی ئه‌کردن بۆ
لای خوای خوئیان که ذاتی (الله) یه .

خوای گه‌وره فه‌رموویه‌تی:
[وَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَلِثَّ فِيهِمْ أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّا
خَمْسِينَ عَامًا] {سورة العنكبوت: ۱۴} .

مانای ئایه‌ته‌که‌: وه‌به‌حه‌قیقه‌ت ئیمه
(نوح) مان به‌ پیغه‌مبه‌ری (ﷺ) نارده‌لای
هۆزه‌که‌ی جا ئه‌وه‌ه‌زار سال بیجگه‌ له
په‌نجا (۹۵۰) سال له‌ ناویاندا ژیا
بانگه‌وازی ئه‌کردن .

۲- پروداوی (طائف) یش که‌به‌سه‌ر
پیغه‌مبه‌ردا هات (ﷺ)، نمونه‌یه‌کی
پرخیرو به‌ره‌که‌تی تره بۆ په‌ند لی
وه‌رگرتن .

۳- پیغه‌مبه‌ر ابراهیم (ﷺ)، له‌سه‌ر
بانگه‌وازکردنی بۆ بیرو باوه‌ری پاک و

بنچینه به هیزه بمینیتته وه که بریتی به له قورئان سوننهت به تیگه یشتنی پیشین و پیشه وایانی نوممهت . نه گره به وشئیوه به نه بیئت نه وه بی گومان بانگه وازیکی لارو ناته و او نه بیئت و دورنی به ویران کردنی زور تربیئت تا دروست کردن .

لای قوتابییانی زانستی شهرعی شاراوه نی به چیرۆکه دریزه که ی (أبو سفیان) (رضی الله عنه)، کاتیک بو بازرگانی چووه (شام) کۆبووه له گه ل پاشای (شام) دا که بریتی بوو له (هرقل)ی پاشای شام، نه و کاته أبو سفیان بی باوه ر بوو ، هرقل چه ند پرسیاریکی له ابو سفیان کرد ده رباره ی پیغه مبه ر (رضی الله عنه) ابو سفیان له وه لامدا ووتی : نه لیئت : ((أعبدوا الله وحده ولا تُشركوا به شيئاً واتركوا ما يقول أبأؤکم ، ویأمر بالصلاة ، والصدق والعفاف والصلة))^(٢٠) . واته : نه لیئت : به تهنه ا په رستنتان بو په روه ردگارتان بیئت و هیچ هاوبه شی بو په یدا مه که ن . وازبه یئن له و قسه خراپانه ی که باو باپیرتان وتویه تی و کردوو یه تی وپیچه وانه ی ئیسلامه ، فه رمان نه کات به نویژ کردن ، راست گوئی ، داوین پاکی ، سه ردانی خزم و دوستان ، هرقل وتی :

راست خرایه ناو ئاگره وه و هه ر ئارامی گرت ، کاتیکیش گه له که ی (قه ومه که ی) به جی هیشت دوعای شه پیشی لی نه کردن . ٤- ئازاردانی (أصحاب)، هاوه له به ریزه کانی پیغه مبه ر (رضی الله عنه)، وه کو : یاسر باوکی عمّار ، سمیة دایکی عمّار ، بلال بن رباح ، صُهب ، چه ندین (أصحاب) هاوه لی تر- سمیة دایکی عمّار سزا درا هه تا مرد له به ر نه وه ی خاوه نی نه و بیروباوه ره راست و پاکه بوو ، نه که له به ر نه وه ی سُمیة سه رکرده یه کی رامیاری بوویئت بویه سزادرا !!! ، مجاهد ده فه رمویئت : (أول شهيدة في الاسلام سُمیة والدة عمّار .

اما أبو جهل فطعنها بحربة في قُبُلها)^(١٩) .

أبو جهل (لعنه الله) حه ربه یه کی کرد به عه وره تیا و شه هیدی کرد ، بوو به یه که م شه هیدی ئیسلام .

هه شته م : التمسك بالكتاب والسنة

ده ست گرتن به قورئان و سووننه ته وه .

نه م بانگه وازه هه قه ، سوپاس بو خوا هه موو شتیک ده گریتته وه و گشتی به له هه موو وولاتانی ئیسلامدا ، به لام پیویسته هه موو کات نه م بانگه وازه له سه ر نه و

(٢٠) أخرجه : البخاري (٦) .

(١٩) أخرجه : ابن سعد في الطبقات (٨/٢٦٤-٢٦٥) .

(ان كان ماتقول حقًا فسيملك موضع
قَدَمِيَّ هَاتَيْنِ)، واته: ئه‌گه‌ر ئه‌وه‌ی تو
ئه‌یلئی ی راست بیست ، ئه‌م شوین
وده‌سه‌لاته‌ی منیش ده‌که‌وئته ژیر
حوکمی ئه‌و . کئی ئه‌یزانی کاتیک هرقل
ئهم قسه‌یه ئه‌کات هئیشتا عه‌ره‌به‌کان مل
که‌چی بانگه‌واز نه‌بووون ، به‌لکو
پینغه‌مبه‌ر (ﷺ) کۆچی کردبوو ، (مکه)
ئازاد نه‌کراوو ، هه‌رقلیش ئه‌م مژده
ده‌دات به‌ ابو سفیان .

ئایا ئه‌م قسه‌یه‌ی هرقل هاته‌جئ یان
نا ؟ ئایا پینغه‌مبه‌ر (ﷺ) شامی پزگار
کرد ؟ چۆن شام پزگار کرا ، له‌کاتیکدا
پینغه‌مبه‌ر (ﷺ) مرد هئیشتا شام پزگار
نه‌کراوو !!؟

- له‌وه‌لامدا ئه‌لیم : به‌لئی شام که‌وته
ژیر ده‌سه‌لاتی حوکمی ئیسلام به
بانگه‌وازی پینغه‌مبه‌ر (ﷺ) ، نه‌ک خودی
پینغه‌مبه‌ر (ﷺ) خوئی له‌به‌ر ئه‌وه‌ی
بانگه‌وازه‌که‌ی سه‌ر پووی زه‌وی گرته‌وه .
بانگه‌وازی حه‌ق شوینه‌واری بت وبت
په‌رستانی پامالی و زه‌وی پاک کرایه‌وه
له‌هاوبه‌ش بو خوا په‌یداکردن وشامیش
ئازاد کرا له‌سه‌رده‌می (خه‌لیفه
پاشیده‌کاندا) دوای پینغه‌مبه‌ر (ﷺ)
ئازادیان کرد به‌ بانگه‌واز و شه‌ریعه‌تی
پینغه‌مبه‌ر (ﷺ) .

که‌واته ئه‌لیم : ئه‌گه‌ر ئوممه‌تی
ئیسلامی بگه‌رینه‌وه بۆلای دینی خوا به
پاستی به‌ کاربه‌ده‌ست و به‌ یارمه‌تی
ده‌رانسی کاربه‌ده‌ستان وه‌ به‌پاستی
بگه‌رینه‌وه بو دینی خوا ، خاوه‌ن
باوه‌ره‌کان به‌ دۆستی خویان بزنان و بی
باوه‌رکان به‌ دوژمنی خویان بزنان ، ئه‌و
کاته ده‌سه‌لاتداریتی پۆژ ه‌لات و پۆژ
ئاوا ده‌که‌وئته ژیر ده‌سه‌لاتی
موسولمانان به‌هۆی ده‌ست گرتنیان به
قورئان وسوننه‌ته‌وه ، ئه‌وه‌ش بو خوای
گه‌وره زۆر ئاسانه [وَمَا ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ] (۲۱)
ئهم بانگه‌وازه سوپاس بو خوای
گه‌وره پۆژ له‌دوای پۆژ به‌ره‌و گه‌شه‌کردن
ده‌پوات ، ئه‌گه‌ر به‌ چاک‌ی په‌یوه‌ست
نه‌بین به‌ قورئان و سوننه‌ت
به‌تیگه‌یشتنی پیشه‌وایانی پیشینی‌یه‌وه ،
مه‌ترسی ئه‌وه ئه‌کرئت زیانی زۆر تردییت
تا سوودی .

نۆیه‌م: الفهم اقصا الشريعة

تیگه‌یشتن له‌ مه‌به‌سته‌کانی خواو
پینغه‌مبه‌ر (ﷺ) له‌ شه‌ریعه‌تدا له‌ (أمر
ونهی وحه‌لال و حرام).
واته : تئ گه‌یشتن له‌ مه‌به‌ستی
په‌روه‌ردگار ، هه‌روه‌ها مه‌به‌ستی
پینغه‌مبه‌ر (ﷺ) ، ئه‌مه‌ش زۆر گرنگه‌ له‌به‌ر

ئەوھى بەکارھێنانى ئاوى سارد ناپرەھەتى زياترە لەبەر ئەوھى پيغەمبەر (ﷺ) فەرموویەتى: ((أَلَا أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ مَا يَمْحُو اللَّهُ بِهِ الْخَطَايَا وَيَرْفَعُ بِهِ الدَّرَجَاتِ قَالُوا: بَلَىٰ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، قَالَ إِسْبَاغُ الضَّوْءِ عَلَى الْمَكَارِهِ ...))^(٢٢) . پىئى ئەلەين مەبەستى پيغەمبەر (ﷺ) بەکارھێنانى ئاوى سارد ، چونکە دەست نويژگرتن بە ئاوى سارد زياتر ناپرەھەتت ئەکات بۆيە چاکترە لە ئاوه گەرمەکە . ئەم پياوھ (فەتواى) داوھ بەوھى بە کارھێنانى ئاوى سارد چاکترە ، بەلگەشى فەرموودەکە بوو .

ئایا ئیستا هەلەکە لە زانیاریدا یان لە تیگەیشتندا یە ؟ !
ئاشکرایە هەلە لە تیگەیشتندا یە !!
لەبەر ئەوھى پيغەمبەر (ﷺ) فەرمووی (إِسْبَاغُ الضَّوْءِ عَلَى الْمَكَارِهِ) واتە : تەواو کردنى دەست نويژ لە کاتى سەرمادا هەرچەند بۆ گرتنى دەست نويژ ناپرەھەت بیت . نەیفەرموو : ئاوى سارد هەلبژێرە بۆ دەست نويژگرتن .

بێگومان پەرورەدگارمان ئاسانى بۆ بەندەکانى ئەوئى نەك قورس کردن ؟

پەرورەدگار دەفەرمویت :
[يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ]^(٢٣) .

(٢٢) أخرجه : مسلم (٢٥١/١) .

(٢٣) (سورة البقرة: ١٨٥) .

ئەوھى زۆر لەخەلکى زانیاریان هەيە بەلام تیگەیشتندان لاوازه ، تەنها لەبەر کردنى قورئان و سوننەت بەس نىيە بەبى تىگەیشتن ، ئەنجامى تینەگەیشتنە لەناو زۆرقەومدا هەلە پوو دەدات کاتیک ئایەتیک یان فەرموودەيەك ئەهیننەوھى بەبەلگە بۆ پوو داویک بەبى ئەوھى مەبەستى پەرورەدگار یان پيغەمبەر (ﷺ) ئەوھى بووبییت ، لەئەنجامى تینەگەیشتندا ئەکەونە ناو گومراى یەوھى ، خالیک کە جیگەى ئاگادار کردنەوھى هەموو لایەکە ئەوھى : هەلە کردن لە تیگەیشتندا ترسناکى زۆر ترە لەهەلە کردن لە نەزانیندا ، لەبەر ئەوھى مرقەھەکە هەلە ئەکات بەھوى نەزانی نەوھى ئەزانیت نەزانە و پىویستى بەئاگادار کردنەوھى و فیربوونە و هەولئى فیربوون ئەدات . بەلام ئەو کەسەى بەهەلە تیگەیشتووھ لەناخى خۆیدا بیرو باوھپى وایە کە شارەزایە ، واش ئەزانئ تیگەیشتنى ئەو ، مەبەستى خوايە یان مەبەستى پيغەمبەر (ﷺ) .

بۆ نموونە : کاتیک دوو قاپت لابییت یەکیکیان ئاوى شلەتینى تیدا بییت وئەوى تریان ئاوى سارد وەرزهکەشى زستانە ، پیاویک هات و یستى خوى بشوات ، هەندئ لە خەلکى پىئى ئەلەين : چاکتر وایە ئاوه ساردەکە بەکار بهینئى لەبەر

هه‌روه‌ها پییغه‌مبهر (ﷺ) فه‌رموویه‌تی: ((إِنْ الدِّينَ يُسْرًا)) به‌شیکه له‌فه‌رمووده‌ی إمامی بخاری ژماره (۳۹) . به‌هه‌موو‌گه‌نجانی بانگه‌وازکار ده‌لیم : پیویستی تیگه‌یشتن زۆر گرنگه ، بویه پیویسته تی‌بگه‌ین ئایا ویستی په‌روه‌ردگار بۆ به‌نده‌کانی چی‌یه ؟ ئایا په‌روه‌ردگار ده‌یه‌ویت به‌نده‌کانی خو‌ی تووشی نار‌ه‌حه‌تی بکات بۆ به‌جی هینانی په‌رستشی ، یان په‌روه‌ردگار ئاسانی ده‌ویت بۆ به‌نده‌کانی ؟

-گومانی تیدانی‌یه په‌روه‌ردگارمان ئاسانی ئه‌ویت بۆ به‌نده‌کانی نه‌ک قورسکردن .

ده‌یه‌م:

الحکمة : دانایی و کار به‌جی‌یی

دانایی له‌ بانگه‌وازدا له‌ کاره گرنگه‌کانه . دانایی زۆر قورسه له‌سه‌ر ئه‌و که‌سانه‌ی که‌ دانایی یان نی‌یه . بانگه‌واز کردن بۆ دینی خوا به‌ دانایی ئه‌بی‌ت پاشان به‌ ئامۆژگاری باش به‌ گفتوگو به‌ جوانی بۆ غه‌یری سته‌مکار ، پاشان به‌کرده‌وه سته‌می سته‌مکار دابمرکینیت‌وه ئه‌گه‌ر له‌ تواناتدا هه‌بوو هه‌روه‌ها به‌رژه‌وه‌ندی زیادتربیت له‌ خراپه .

که‌واته قۆناغه‌کانی بانگه‌واز چواره به‌به‌لگه‌ی فه‌رمووده‌ی په‌روه‌ردگار:

[ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ] {سورة النحل: ۱۲۵}

هه‌روه‌ها په‌روه‌ردگار فه‌رموویه‌تی:

[وَلَا تَجَادِلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ] {سورة العنكبوت: ۴۶} .

دانایی : واته : به‌وردی له‌ کاروباره‌که تی‌بگات و هه‌رشته له‌ شوینی گونجاوی خۆیدا جی‌به‌جی بکات . له‌ دانایی نی‌یه په‌له‌بکه‌یت و به‌ویت خه‌لکی بگۆریت له‌و بارو دۆخه‌ی که‌ تیی‌دان بۆ بارو دۆخی پۆژگاری پییغه‌مبهر (ﷺ)، له‌ماوه‌ی شه‌و و پۆژیکدا ، هه‌رکه‌سیک ئابه‌و شیوه‌یه بیه‌ویت له‌و ماوه‌ که‌مه‌دا خه‌لکی چاک ببن به‌داخه‌وه ئه‌لیم که‌سیکی بی‌ئه‌قله‌ و دوره له‌ ژیری‌یه‌وه ، له‌به‌ر ئه‌وه‌ی کاری به‌و شیوه‌یه له‌گه‌ل دانایی په‌روه‌ردگاردا ناگونجیت ، به‌لگه‌ بۆ ئه‌م قسه‌یه ئه‌وه‌یه ئه‌بینین پییغه‌مبهر (ﷺ) قورئانی بۆ هاتۆته‌خواره‌وه لای په‌روه‌ردگاریه‌وه ، جی‌به‌جی کردنی داواکاری په‌روه‌ردگار پله‌ پله‌ جی‌به‌جی کراوه تا له‌دله‌کاندا جیگیر بووبه‌ته‌واوی . بۆ نمونه :-

۱- نوێژ کردن له‌شه‌وی (معراج) به‌سێ سال پێش کۆچ کردن فه‌رزبووه ، له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا به‌م شیوه‌یه‌ی ئیستا فه‌رز نه‌بووو ، یه‌که‌مجار ته‌نها دوورکات بوو له‌نیوه‌پۆ و عه‌صر و خه‌وتنان و به‌یانی ، شیوان سێ پکات بوو له‌به‌ر

بۆلای خاوهن ئازهل و جوتياره كان بۆ وه رگرتنى زه كاته كانيان . جوان بپروانه بارودۆخى خه لكى وشيوه ي هه لسه كه وتى شه رعى خواى گه وره له گه لئاندا چه نديك ته واو و به به زه يى يه .

٤- پۆژوو : پۆژو گرتن ئه ميش پله پله بوو پله ي يه كه م خه لكى ئازاد بوون به پۆژوو بن يان خواردن ببه خشن به خه لكى هه ژاريان، پاشان له پله ي دووه مدا پۆژوو ديارى كراو خواردن به خشين مايه وه بۆ ئه و كه سانه ي كه ناتوانن به پۆژوو بن ، كه واته : به دلنيايي يه وه ئه ليم دانايى پيگه نادات جيهان بگۆرپيت له ماوه يه كى كه مدا. ئه و حقه ي لاي براهه كته كه ئه مپۆ وه رى گرتوو وه ريگره و پله پله له گه لئيدا هه نكاو بنى تابه ته واوى له خراپه كارى دورى ده خه يته وه ، به يه ك چاو سه يرى خه لكى مه كه له بانگه وازدا جياوازي زوره له نيوان كه سانئىكى نه زان و نه شاره زا به دينى ئسلام له گه ل كه سانئىكى ياخيدا. بۆ كه سانئىكى نه زان پيويسته ئه و په رى نه رمو نيانى به كار به يئن له گه لئاندا . والله زور دلخوشم كه ئه بينم گه نجئىكى موسلمان به په رۆشه بۆ ئيسلام و به جۆش و خرۆشه وه هه ول ئه دات خراپه كارى نه هيلئيت يان كه مى بكاته وه وه يان راستى بكاته وه وه يان راستيه ك

ئه وه ي (وتر) تاكى پۆژه ، دواى كوچ كردن بۆ شارى (مدينه) و تپيه پيوونى (١٢) سيانزه سال بانگه واز له شارى (مكه) دواى ئه م پله بپينه پكاتى نويزه كان زيادكرا له كاتئى كدا كه موسلمان له شاردايه نويزى نيوه پۆ بو به چوار پكات ، عه صر بو به چوار پكات و خه وتنان بو به چوار پكات ، نويزى به يانى مايه وه وه كو خوى دوورپكات شيوانيش (٣) سى پكات .

٢- زه كات : له سالى دووى كوچى له شارى (مه كه) فه رزيوو ، به لام چه نديك فه رزه و ماله كه بگاته چه ند، ديارى نه كرا، هه روه ها پيغه مبه ر (ﷺ) كه سى نه نارد بۆ كوكرده وه ي زه كات تا سالى (٩)ى كوچى ، قوناغه كانى فه رزيوونى زه كات به سى قوناغدا تپيه رى :-

١- له شارى (مكه) خواى گه وره ده فه رمويت [وَأْتُوا حَقَّهُ يَوْمَ حَصَادِهِ] (٢٤) . به لام چه ند واجبه ديارى نه كرا و خه لكى ئازاد بوون تپيدا .

٢- له سالى (٢) كوچى بپى پويست ديارى كراو مالكه ش چه ندبپت و بگاته چه ند ديارى كرا .

٣- له سالى (٩) كوچى پيغه مبه ر (ﷺ) نوينه رى ده ولته تى ئيسلامى نارد

بچه‌سپینیی ، به‌لام سویند به‌خوا پیم
 خۆشه له‌کانگای دلمه‌وه ئه‌و گه‌نجه
 (حکمه) دانایی به‌کار بهینیت بۆ هه‌ر
 کاریک پینش ئه‌وه‌ی ده‌ستی بداتی ، برای
 خۆشه‌ویستم جی‌به‌جی کردنی شه‌رع
 به‌گویره‌ی شه‌ریعه‌تی په‌روه‌ردگارت
 جی‌به‌جی بکه ، نه‌ک به‌هه‌وسی خۆت .
 گومانی تیدانی‌یه په‌رۆشی بۆ ئیسلام
 چاکتره له‌ دل‌ مردن به‌لام دانایی له
 هه‌مووی چاکتره ، دلی مردوو دلیکه
 به‌رامبه‌ر ناشه‌رعی‌یه‌کان هه‌یچ هه‌ستیکی
 نه‌بیت ، هه‌روه‌ها ده‌ریاره‌ی چاکه‌کانیش
 هه‌ر وادیت ، هه‌ر که‌سێک به‌و شیوه‌یه
 بیت سویند به‌خوا ئه‌وه شه‌ره ، به‌هه‌یچ
 شیوه‌یه‌ک بێ هه‌لۆیستی ئابه‌و شیوه‌یه نا
 گونجیت له‌گه‌ل په‌وشستی ئومه‌تی
 ئیسلامدا . له‌به‌ر ئه‌وه‌ی ئومه‌تی
 ئیسلامی فه‌رمان ده‌کات به‌چاکه و
 خراپه‌قه‌ده‌غه ده‌کات ، وه‌بانگه‌وازی
 خه‌لکی ده‌کات بۆ شوین که‌وتنی دینی
 خوا ، به‌کار نه‌هینانی دانایی خراپه‌یه ،
 به‌لام به‌ژی‌ری بانگه‌واز کردن له‌گه‌ل
 ووشیاری دلدا و جولانه‌وه بۆ حه‌ق ئه‌وه
 خیر وچاکه‌یه .

داوا له‌ گه‌نجه‌کانمان ده‌که‌م ئه‌وانه‌ی
 به‌په‌رۆشن بۆ ئیسلام باپابه‌ند بن
 به‌دانایی و ژیری‌یه‌وه له‌بانگه‌وازیاندا بۆ
 په‌روه‌ردگاریان . ئه‌مه‌ش به‌هه‌له‌

تینه‌گه‌ن نالیم نه‌جولین ، نالیم بانگه‌واز
 مه‌که‌ن ، نالیم واز له‌خه‌لکی بیژن ،
 خراپه‌کار باخراپه‌ی خۆی بکات و
 گویره‌یه‌لێش با گویره‌یه‌لی خۆی بکات ،
 نه‌خیر وانالیم ، به‌لکو ئه‌لیم هه‌نده‌ی له
 تواناتاندا هه‌یه به‌پیی ئامۆژگاری‌یه‌کانی
 دینی خوای گه‌وره خراپه‌قه‌ده‌غه‌بکه‌ن ،
 فه‌رمان بکه‌ن به‌چاکه ، بانگه‌وازان با
 به‌رده‌وام بیت ئه‌وه‌نده‌ی له‌تواناتاندا
 هه‌یه شه‌و پۆژ وه‌ک خوای گه‌وره
 ده‌فه‌رمویت : [اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا
 اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ] {سورة آل عمران: ۲۰۰} .

بۆ نموونه ده‌لیم : ئایا کاتیک
 خراپه‌یه‌که‌مان بینی له‌هه‌ر کۆمه‌لگایه‌کدا ،
 ئایا گونجاو ئه‌وه‌یه هه‌یرش بکه‌ینه سه‌ر
 ئه‌و خراپه‌یه و به‌شکیژین یان پارچه
 پارچه‌ی بکه‌ین یان به‌توندی و تیژی
 له‌گه‌ل بکه‌ری خراپه‌که‌دا قسه‌بکه‌ین ؟
 ئه‌مه‌چاکه یان گونجاو ئه‌وه‌یه بۆمان
 به‌هه‌یمنی و نه‌رم و نیانی قسه‌ی له‌گه‌ل
 بکه‌ین ئه‌گه‌ر سوودی هه‌بوو پیویستی
 سه‌ر شانمانه جی‌به‌جی کردوو ، ئه‌گه‌ر
 ئامۆژگاری خیر سوودی نه‌بوو ئاگاداری
 که‌سانیکێ تر بکه‌ین که‌زیاتر توانایان
 هه‌یه به‌و کاره هه‌لبه‌ستن و بیگه‌یننه
 سه‌روتر تا بنه‌بێ بکریت به‌یه‌کجاری .
 گومانی تیدانی‌یه لای هه‌موو مروفیکی

ژیر له سەر خۆیه تی یه که چاکترو به سوود تره . له بهر ئه وهی پهروه دگارمان فه رموویه تی [فَاقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ]^(۲۵) به لام ئه گهر هیرشمان بکردایه ته سهر بکهری خراپه کاری یه که و تی کوپیکمان بدایه ، چاره سهره که سوودی پیویستی نه ده بوو وه پرزگارمان نه ده بوو له ئازار و ئه شجوو به په له یه که به سهر بانگه وازه که ماندا .

یانزه یه م: التآلف والتواد و اقامة الزیارات والرحلات بین الشباب

پیکه وه ژیان و خو شه ویستی و دل سوژی یه کتری و ریکخستنی سهردان و سه یران له نیوان گه نجاندا .

پیویسته له سه ره مان له ناو ئه م بانگه وازه حقه دا له ناو دینی هه ل ب ژیراوی پهروه دگارمان دا به برایه تی یه کی ئیمان داری پیکه وه بژین و یه کترمان خو ش بویت . له بهر ئه وهی پهروه دگارمان فه رموویه تی: [إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ]^(۲۶) . وه پیغه مبه ری خو شه ویستمان (ﷺ) فه رموویه تی :

((وكونوا عباد الله إخواناً))^(۲۷) .

مانای ئه م برایه تی یه ئه وه یه هه یچ

(۲۵) (سورة التغابن: ۱۶).

(۲۶) (سورة الحجرات: ۱۰) .

(۲۷) أخرجه : البخاري (۶۰۶۵) ، ومسلم (۲۵۵۹) .

موسولمان نیکمان ده ست درژی نه کاته سهر هه یچ برایه کی موسولمانی ، که سمان سته م له که سمان نه که ین ، هه ول بد هین ئوممه تمان یه ک بیته . پاچه پارچه نه بین له دینی خوی گه وره دا به هوی هه وهس و بوچوونی تاک په وی یه وه . به گویره ی ئه مه ی باسمان کرد ، پیویسته سه یری ناکوکی نیوان هه ندی له گه نجانمان بکه ین ، له و کیشه ی که وتوته نیوانیان . له راستیدا دینی ئیسلام فراوانه له بواری تی کوشانی زانایاندا له به لگه شه ری یه کاندای بواری بو چوونی جیاواز هه یه ، به لام هه ندیک له خه لکی ده یانه ویت به نده کانی پهروه دگار مل که چ بکه ن بو بوچوونه کانی خو یان به تاک په وی به بیانوی ئه وهی ، ئه وهی که ئه وه یل یته راسته و هه یچی تر ، باپیچه وانه که ششی راست بیته گوئی به قسه ی نادات ، له بهر ئه وهی مه به سته سه ره کی ئه وه یه خه لکی کو بکاته وه له ژیر بوچوونی تایبه تی خویدا ، ئه گهر خه لکی به قسه ی نه که ن ئه وا به هه له و گو مپرا له قه له میان ده دات ، ئه م بو چوونه ش پیچه وانه ی هه ل سوکه وتی (أصحابه کانی) هاوه له کانی پیغه مبه ره (ﷺ) له گه ل یه کتریدا .

ده لیم ئه گهر به جوانی سه یری نوسراوی زاناکان بکه ین ئه بینین بو

چونی جیاوازیان زوره ، له‌گه‌ل‌ئه‌وه‌شدا پیکه‌وه ژیان و خوشه‌ویستی‌یان بویه‌کتری ئاشکرا کردووه و که‌سیان ئه‌وی تریانی به‌گومرا له‌قه‌له‌م نه‌داوه ، به‌لکو به‌پیوستیان زانیوه له‌سه‌ر خویسان و ئه‌وانه‌ش که به‌ئامۆژگاری‌یه‌کانیان هه‌لسو که‌وت ده‌که‌ن شوین حه‌ق بکه‌ون لای هه‌رکه‌سیک بوو ، له‌به‌ر خاتری یه‌کتری حه‌ق نه‌شارنه‌وه و پشت گوپی نه‌خه‌ن . پیوسته له‌سه‌ر هه‌موو گه‌نجیک قواتبی زانستی شه‌ری ئامۆژگاری که‌سانیک وه‌ریگرن که له‌حقه‌وه نزیکه ، عذر ببنیته‌وه بۆ بۆچوونی هاوتای ئه‌گه‌ر جیاوازی‌یه‌که به‌گویره‌ی به‌لگه بوو، ده‌لیم هه‌موو که‌سیک ده‌یه‌ویت و پیوستی ده‌کات له‌سه‌ر خه‌لکی شوینی بکه‌ون له هه‌موو شتیکدا ، ئه‌مه‌ش داوا کردنی پله‌ی پیغه‌مبه‌ریتی‌یه (ﷺ) ئه‌گه‌ر به‌خویان بزنان ، ئه‌م بۆچوونه‌ش زور هه‌له‌یه .

ئایا داد په‌روم‌ریتی‌یه تی‌گه‌شتنی خۆت بکه‌یته به‌لگه به‌سه‌ر غه‌بری خۆته‌وه و تی‌گه‌بشتنی غه‌بری خۆت نه‌که‌یته به‌لگه به‌سه‌ر خۆته‌وه ؟

زور مرۆف هه‌یه‌دلپیس رقاوی به‌رامبه‌ر به‌ئیسلام ، دوژمنی ئیسلامه ، زور که‌یف خۆش ده‌بیت که‌ئه‌و جیاوازی‌یه

هه‌بیت له‌نیوان گه‌نجه‌کانماندا ، هه‌ول ده‌دات ناکۆکی نیوانیان زیاد بکات بۆ به‌رژه‌وه‌ندی‌یه‌گلاوه‌کانی خۆی .

په‌وه‌ردگارمان فه‌رموویه‌تی:
[وَلَا تَنَازَعُوا فَتَسْأَلُوا وَتَذَهَبَ رِجَالُكُمْ] (۲۸)

واته : ناکۆکی له‌نیوان تاندا نه‌بیت چونکه سه‌ره‌نجام ترسنۆک ده‌بن و شکست ده‌هینن وه‌یتزان نامینیت ، هه‌ول بده‌ین هه‌موومان ئه‌وه‌نده‌ی له‌تواناماندا هه‌بیت ناکۆکی‌یه‌کان نه‌هیلین به‌گویره‌ی شه‌ریعه‌تی ئیسلام ، ولدنیاش بین چاره‌سه‌ر هه‌یه ، به‌لام پیوستمان به‌مه‌به‌ست پاکی هه‌یه له‌گه‌ل‌یه‌کتردا و هه‌موومان مل که‌چیتی حه‌ق بکه‌ین ، هاندانی گه‌نجان بۆ ریکخستنی سه‌ردان له‌نیوان خویاندا تا خوشه‌ویستی و برابه‌تی‌یان پته‌وبیت و پیکه‌وه ژیان له‌گه‌ل‌یه‌کتردا به‌چاکی به‌سه‌ر به‌رن ، لیکۆلینه‌وه بکه‌ن له‌سه‌ر بارو دۆخی خویان و نه‌ته‌وه‌که‌یان . تاوه‌کو وه‌ک یه‌ک دل و یه‌ک پیاو و یه‌ک لاشه‌یان لیدیت . ئه‌م جوړه سه‌ر دانانه به‌ره‌می گه‌وره‌ی ده‌بیت ئه‌گه‌ر سه‌ردانه‌کان سه‌یرانی دوور یان نزیکی له‌گه‌لدا ئه‌نجام بدریت سوودی زوری ده‌بیت بۆ گه‌نجان تا زیاتر له‌نزیکه‌وه یه‌کتری بناسن ، پیوسته

(۲۸) (سورة الانفال: ۴۶) .

له سه رپه روه رده كار له مامؤستايان و به رپوه به ران هه لسن به به شيكي زوري ئه م سه ردانه و رپنمووني پيويست بو قوتابيان بخه نه پروو به وپه پي دلسو زويه وه .

دوانزه يه م : كسر الحواجز بين الداعية وبين الناس

نه هيشتنى به ربه ست له نيوان بانگه وازكار و خه لكيدا .

زوريك له برا بانگه وازكارانم كاتيک ده ببنى گه ليك خراپه يه كيان تيدايه ، جوش و خروشي بو ئيسلام و رپق بوونه وهى له و خراپه يه واى لى ده كات نه چييت بولايان و ناموزگاريان ناكات ، ئه مه ش هه له يه ، به هيچ شيوه يه كاري وا له گه ل ژيري دا ناگونجيت ، به لكو ژيري ئه وه يه بچيت بو لايان بانگيان بكه يت بو شوين كه وتنى حه ق ، هانيان بده يت ، مژده ي خروشي خواى گه وره يان پيرابگه يه نى و بيان ترسيى له سزاي خواى گه وره ئه گه ر به رده وام بن له سه ر ئه وه خراپه كاري يه نه لييت ئه وانه خراپه كارن و ناگونجيت دابنيشم له گه لايان . جا ئه گه ر توى بانگه وازكار ناماده نه بيت له گه لايان دابنيشى و هاتوو چويان نه كه يت و بانگيان نه كه يت بو شوين كه وتنى حه ق كى سه رپه رشتيان ده كات ؟ ! . ئايا كه سيك وه كو خويان

سه رپه رشتيان ده كات ؟ ! يان كه سانيك ده بنه سه روك كاريان كه هيچ شاره زاي يان ني يه ؟ ! پيويسته له سه ر بانگه واز كار ئارامى له خوي دا دروست بكات ، ئه وه ره به سته نه هيللى له نيوان خويى و خه لكيدا ، تابتوانيت بانگه وازى حه ق بخاته پيش چاويان ، ئه وه بانگه وازه حه قه ي كه ئه وان زور پيويستيان پي يه تي باخوشيان بي به ش بووين لى . به لام ئه گه ر بلت من پيويست ني يه له سه رم بچم بو لايان ، هه ر كه سيك هات بانگه وازى ده كه م ، ئه گه ر نه هات ، په يوه نديم پيوه ني يه .

ئه م كاره به م شيوه يه پيچه وانه ي شيوه ي بانگه وازى پيغه مبه ره (ﷺ) ، پيغه مبه ري خوا (ﷺ) وه كو ئاشكرايه هه ركه سيك له ژياني شاره زابيت ده زانيت پيغه مبه ر (ﷺ) له روزه كاني حه ج دا ده چوو ه ناو خه لكى و بانگي ده كردن موسولمان بن به بي ئه وه ي كه س ناچار بكات . ده چوو ه شويني هاوبه ش په يداكه ره كان و بانگه وازى ده كردن به ته نها و به حه ق په روه ردگاري خويان په رستن و هاوبه شى بو په يدا مه كه ن .

له وه روزه گاره دا داواى لى ده كردن په ناى بدن و به رگري لى بكن تا دينى خواى گه وره بگه يه نييت . له به رئه وه ي هوزى (قوره يش) قه ده غه يان كردبوو .

عن جابر (رضی اللہ عنہ) قال کان النبی (ﷺ) يعرض نفسه بالموقف ، فقال : ((أأرجل یحملني الى قومه ، فإن قريشاً قد منعوني أن أبلغ کلام ربي !؟)) (۲۹) .
جا نه‌گه‌ر پيشه‌وای خوشه‌ويستمان کاری به‌رده‌وامی به‌و شيوه‌يه بووبیت ، پیویسته له‌سه‌ر ئیمه‌ش به‌چاکی شوین که‌وته‌ی نه‌و بین .

سیانزه‌یه‌م : اتساع صدور الشباب

للخلاف بين العلماء

(سنگ فراوانی گه‌نجانمان به‌رامبه‌ر به‌جیاوازی نیوان زانایان) . پیویسته له‌سه‌ر گه‌نجانی بانگه‌وازکار سنگیان فراوان بکه‌ن به‌رامبه‌ر به‌رودانی جیاوازی له‌نیوان زانایانی سوننی‌دا .
پوبه‌روی جیاوازی‌یه‌کان عذر بهیننه‌وه بو نه‌و زانایانه‌ی که‌ بو‌چوونت و ابیت به‌هله‌داچوون . نه‌مه‌ش خالیکی زور گرنه‌گه‌ پیویسته هه‌موو کاتی‌ک له‌یادماندا بیت . له‌به‌ر نه‌وه هه‌ندیک له‌خه‌لکی ده‌گه‌ریت به‌شوین هه‌له‌ی زانایاندا تا هه‌لو‌یستیکی ناشیاو نه‌نجام بدات به‌رامبه‌ریان ، ناو بانگیان له‌ناو خه‌لکیدا ده‌شویوین . نه‌م کاره‌ش له‌گه‌وره‌ترین هه‌له‌کانه . جا نه‌گه‌ر باسکردنی خه‌لکانیک زانانین له‌گونا‌مه

گه‌وره‌کان بیت ، بیگومان باسکردنی زانایان گونا‌هیکی زور گه‌وره‌تره ، له‌به‌ر نه‌وه‌ی باسکردنی زانایان به‌شیوه‌یه‌کی ناشیاو زیانی ته‌نها بو خودی زاناکه‌نی‌یه ، به‌لکو زیانی بو زاناکه‌و زانیا‌ریه‌که‌شی هه‌یه که‌هه‌لی گرتووه ، نه‌مه‌ش ده‌بیته‌هوی نه‌وه‌ی که‌خه‌لکی گوئی نه‌گرن له‌ئامۆژگاری زانایان و زانیا‌ریه‌که‌یان به‌چاوی سووک سه‌یر بکریت ، نه‌مه‌ش زیانی ترسناکی هه‌یه‌و گونا‌هیکی گه‌وره‌یه ، پیویسته له‌سه‌ر گه‌نجی موسولمان جیاوازی نیوان زانایان به‌شیوه‌یه‌کی ئاسایی‌وه وه‌ریگریت و عذر یان بو بهینیته‌وه له‌و شتانه‌ی که‌به‌هله‌داچوون ، قه‌ده‌غه‌نی‌یه بتوانیت له‌گه‌ل زانایان خو‌یان قسه‌بکه‌یت له‌و شتانه‌دا که‌به‌هله‌یان ده‌زانیت ، تارپوون بیته‌وه ئایا راسته به‌هله‌داچوون یان هه‌له‌وه‌که‌سه‌ئانه‌دایه که‌ده‌لین زانایان به‌هله‌داچوون ، له‌به‌ر نه‌وه‌ی زور جار ده‌گونجیت قسه‌ی زانایه‌ک به‌هله‌بزانریت به‌لام دوا‌ی وتوو‌یژی هیمن ده‌رده‌که‌ویت قسه‌که‌ی راسته .

پیغه‌مبه‌ریش (ﷺ) فه‌رموو‌یه‌تی :

(۲۹) انظر : (صحيح ابن ماجه) (۲۰۱) ، (صحيح سنن

الترمذي) (۲۹۲۵/۳) .

((كل ابن آدم خطاء وخير الخطائين التوابون)) (٣٠).

واته : هه موو نه وهی ئاده م هه لهی زۆر ده که ن وه خیرترینیان ئه و که سانهی که هه له یان زۆره و په شیمان ده بنه وه و تهویه ده که ن .

به لام دلّ خو شجیون به هه لخلیسکانی زانایه ک یان هه له یه کی بو ئه وهی بلاوی بکاته وه له نیوان خه لکیدا تا پارچه پارچه بین ، به هیچ شیوه یه ک ئه و پێگایه پێگای پێشینی نی یه . ههروه ها باسکردنی کاریه دهسته موسولمانه کان هه رچه نده که م ته رخمه م بین ، پیویسته دادپه روه بین له گه ل زانایان و کاریه دهسته موسولمانه کاندان . ئایا بوخۆت پیت خو شه خه لکی هه له کانت باس بکه ن ؟ بێگومان پیت خو ش نی یه . که واته له گه ل خه لکیشدا باش به پیت خو ش نه پیت باسکردنی ناته واویان . چاره سه ر ئه وه یه په یوه ندی پیوه بکه یه ، وتویژی له گه ل ئه نجام بده یه تا به چاکی له یه کتری تیده گه ن . زۆر مرو ف هه یه به هیمنی وتویژی له گه ل کراوه په شیمان بو ته وه و دانی به هه له که ی دا ناوه ، زۆریش هه بووه دوا ی وتویژ ده رکه وتوو ه که بو چوو نه که ی راسته و

حه قی پیکاوه ، ئه گه ر چی خه لکیش بو چوو نه که یان به هه له زانیوه ، پیویسته موسولمان ته واو که ری کاری برای موسولمانی خو ی بیته ، ههروه کو پیغه مبه ر (ﷺ) فه رموویه تی :

((المؤمن للمؤمن كالبنيان يشد بعضه بعضاً)) (٣١).

له فه مووده یه کی تر دا فه رموویه تی : ((من أحب أن يزحزح عن النار ويدخل الجنة فالتأته منيته وهو يؤمن بالله واليوم الآخر وليأت الى الناس ما يجب ان يؤتى اليه)) (٣٢).

واته : هه رکه سی ک پی ی خو شه له دۆزه خ دوور بخریته وه و بخریته به هه شته وه بابه رده وام بیته له سه ر باوه ر به خوا و پۆزی دوا ی وه باچا که بکات له گه ل خه لکی دا ههروه کو چۆن پی ی خو شه خه لکی چا که بکه ن له گه لیدا ، ئه وه مانای داد په روه ری و راستی یه .

**چوارده یه م : تقييد العاطفة
والحماس بما يقتضيه الشرع الحنيف
والعقل السليم**

پابه ندردی دلسۆزیه کان به و شیوه ی که یاسای په روه ردار و ژیریته ی پیویستی ده کات . پیویسته له سه ر

(٣٠) أخرجه : الترمذي (٢٤٩٩) ،

وابن ماجة (٤٢٥١) .

(٣١) أخرجه : البخاري (٦٠٢٦) ، ومسلم (٢٥٨٥) .

(٣٢) أخرجه : مسلم (١٨٤٤) .

بانگه‌وازکارانی حەق دڵسۆزی‌یان پالیاڤان
پێوه نەنیت دوریان بخاتەوه لە ژیریتی و
پابەند نەبوون بە یاسای پەرەردگارەوه .
لەبەر ئەوهی دڵسۆزی ئەگەر پابەند
نەکریت بە شەرعه‌وه ، دڵسۆزیه‌که دەبێتە
گەرەڵول ، زیانی زیاتر دەبێت لە
سوودی بۆیه پێویستە زۆر دووربینی
بکەین لە کاتی ئەنجامدانی هەر کاریکی
شەریعی دا ، ئەمەش مانای ئەوه
ناگەیه‌نیت بێ‌دەنگ بین لە ئاستی
پوچەڵی ، یان پشتگیری پوچەڵەکان
بکەین . ئامۆژگاری برا گەنجەکانمان
دەکەین دووربینی بکەن و بەوپەڕی
ژیریتی یه‌وه بانگه‌واز بکەن ،
هەلسووکه‌وتیان هەمووی پابەند بکەن
بە شەرعه‌وه ، سەیریکەن دانای
پێغه‌مبەر (ﷺ) چۆن بووه لە بانگه‌وازیدا
بۆ خوا . لە گۆرانی خراپە کاری یه‌کاندا
چۆن ئەنجامی داوه . تا بە جوانی شوینی
بکەوین و بیکەین بە پیشه‌وای خۆمان .
خێرتین پیشه‌واش بۆ ئیمه‌ی موسوڵمان
رسول الله یه (ﷺ) .

برا موسوڵمانه‌کانم ئەگەر بمانه‌وێت
ئومه‌تی ئیسلامی ووریا بکەینه‌وه لەوبی
ئاگاییه‌ی که‌تی دا ئەژین ، پێویستە
هەنگاوانمان لەسەر بنچینه‌یه‌کی دارپێژراو
و نەگۆرپیت ، لەبەر ئەوهی دەمانه‌وێت
فەرمان پەوایی تەنها بۆ پەوه‌ردگارمان

بیت و دەمانه‌وێت دینی خوا جیگ‌یربیت
لەسەر زه‌وی پەروه‌ردگار بەسەر
بەنده‌کانی پەروه‌ردگادا ، ئەمەش
مەبەستیکی زۆر گەوره‌یه ، بەلام تەنها
بەخواستی دەرونی نایه‌تە ئەنجام ، بۆیه
پێویستە دڵسۆزیمان پابەند بکەین بە
یاسای پەروه‌ردگارەوه لەگەڵ ئەوپەڕی
ژیریتی لە ئەنجامدانیدا .

پانزەهەم: الاتصال بولاية الامور

ئاشنایی کردن له‌گەڵ

کاربەدەستاندا

کاریکی گونجاوه ئاشنابوونمان لەگەڵ
کاربەدەستاندا و نزیکیتی لێیانەوه نەک
بیرکردنه‌وه بە شیوه‌یه‌که ئەوان لە دۆلێک
و ئیمه‌ش لە دۆلێکی تر . لەبەر ئەوهی
دوری ئەگەر هەبوو چاره‌سەر کردن
ئاسان نابیت و بەباشی له‌یه‌کتری تی
ناگەین ، خۆمان پێناسه‌ی خۆمان بکەین ،
نەک کاربەدەستانمان لە زوبانی
ناحه‌زانیانەوه بمان ناسن ، شتیکی
ئاشکراشه‌ ناحه‌ز هیچ کاتیکی قسه‌یه‌ک
ناکات که‌له‌به‌رژه‌وه‌ندی خێرخوازان بیت .

نزیکی له‌ فەرمان پەواکان ئەگەر بۆ
بانگه‌وازکردنیان بیت بۆ شوین که‌وتنی
ئیسلام و ئامۆژگاری حەقیان بکریت بۆ
به‌جی هێنایی چاکه‌کان و قه‌ده‌غه‌ کردنی
خراپه‌کان ، ئەم جۆره‌ نزیکی بونه‌وه‌یه
کرده‌وه‌یه‌کی چاکه‌ و هەرکەس بتوانیت

نه نجامی بدات پاداشتیکی چاکی ههیه لای خوای گه وره . به لام نه گه ربو نه وه نزیك بیته وه لییان هانیمان بدات بو به جی هینانی کاری خراپه و خراپه یان بو برازینیته وه و بی دهنگ بیته له سه ر کاره خراپه کانیمان و ئاموژگاری خیریان نه کات نه وه ندهی له توانایدایه ، بی گومان نه و نزیکی به کاریکی خراپه و سزای سه ختی بو ههیه لای خوای گه وره .

- عن كعب بن عجرة رضي الله عنه قال لي رسول الله ﷺ : ((أعيدك بالله يا كعب بن عجرة : من أمراء يكونون من بعدي ، فمن غشي أبواهم ، فصَدَقهم في كذبهم ، وأَعَانهم على ظلمهم ، فليس مني ، ولست منه ، ولا يرد عليَّ الحوض ، ومن غشي أبواهم أو لم يغش ، فلم يصدقهم في كذبهم ولم يعنهم على ظلمهم ، فهو مني وأنا منه وسيرد عليَّ الحوض ،))^(۳۳) .

واته : خوای گه وره په نات بدات نهی که عبی کوری عجرة ، کرده وهی فه رمان په وایانی له دوی من په ییداده بن ، خوره وشتیان درو و ستم کردنه ، هه که سیک نزیك بیته وه لییان درو کانیمان به راست بخاته وه و یارمه تی یان بدات له سه ر ستم کردنیان (واته : فه توایان بو بدات له سه ر شه رعی به تی کاره

ناشه رعیه کانیمان و پاساویان بو بهینیتته وه و ناحه قیان به حه ق نیشان بدات له پیناوی ده ست که وتنی چهند پله و دیناریک) نه و که سه له من نی وه دووره له منه وه و شوین که وتی من نی وه ، وه منیش له و که سه به ریم ، نزیکیش نابیته وه له من له سه ر حه وزی (کوثر) . هه ر که سیکیش نزیك بیته وه لییان ، یان نزیك نه بیته وه لییان ، درو کانیمان به راست نه زانیته ، وه یارمه تی یان نه دات له سه ر ستم کردنیان ، نه وه له منه و منیش په یوه ندیم له گه لیدا ماوه (به مه رجیک به کرده وه یه کی خراپی تر په یوه ندی به که نه بریت) له سه ر حه وزی (کوثر) یش یه که ده گرینه وه .

- له سه ر چاوهی بیروباوه ری سه له فی صالحه گوپرایه لی کردنی فه رمان په وای موسولمانه کان به مه رجیک فه رمانیان به تاوان نه بیته هه ر کاتیک فه رمانیان به تاوان بوو گوپرایه لی کردنیان دروست نی وه ، به به لگه ی فه رمووده ی صحیحی پیغه مبه ر ﷺ که فه رموویه تی :

((السمع والطاعة على المرء المسلم ، فيما أحب وكره ، ما لم يؤمر بمعصية ، فإذا أمر بمعصية فلا سمع ولا طاعة))^(۳۴) . به گوئی نه کردنی فه رمان په واکان له کاتیکدا که

(۳۳) أخرجه : الترمذي (۶۱۴) وهو حديث صحيح ،

و(التعليق الرغيب) (۱۵۰-۱۵/۳) .

(۳۴) أخرجه : البخاري (۷۱۴۴) .

فهرمان دهکهن به خراپهکاری بۆ که سانیکه توانایان هه بیته ، له هه مووی گرنگتر ئه وه یه به شیوه یه کی نهینسی ئامۆژگاری فهرمان په واکان بکهیت کاتیك که پیچه وانه ی شه رعیان کرد ، دروست نی یه له ناو کۆپو کۆمه لی خه لکدا باسیان بکهیت بیان له سهر دوانگه ی مزگهوت ، له بهر ئه وه ی ئاشوب زیاد دهکات .

شیخ عبدالعزیز بن باز (په حمه تی خوای لی بیته) ده فه رمو یته : یقول رسول الله (ﷺ): ((مَنْ أَرَادَ أَنْ يَنْصَحَ لِمَنْ سُلْطَانٌ فِي أَمْرٍ ، فَلَا يَبْدُوهُ عِلَانِيَةً ، وَلَكِنْ لِيَأْخُذَ بِيَدِهِ ، فَيُخَلِّوْهُ بِهِ ، فَإِنْ قَبِلَ مِنْهُ فِذَاكَ ، وَإِلَّا كَانَ قَدْ أَدَى الَّذِي عَلَيْهِ)) (٣٥) .

واته : هه ر که سیک بیه ویت ئامۆژگاری خاوه ن ده سه لاتیک بکات با به ئاشکرا له ناو خه لکیدا نه بیته ، به لکو دهستی بگریته و به نهینسی ئامۆژگاری یه که ی بکات ، ئه گه ر فهرمان په واکه ئامۆژگاری یه که ی وه رگرت باشه ، ئه گه ر ئامۆژگاری یه که شی وه رنه گرت تۆ پیویستی سهر شانی خۆت جی به جی کردوه .

له بهرنامه ی (سه له ف) نی یه ناو زپاندن و باس کردنی ناته واوی فهرمان په واکان له سهر دوانگه (منبر) ، له بهر ئه وه ی سهر ده کیشیته بۆ ئاژاوه و

گوپرایه لی نه کردن له چاکه کانیشدا ، به لام بهرنامه ی پیاده کراو لای (سه له ف) بریتی یه له : ئامۆژگاری فهرمان په واکان به شیوه یه کی شه رعی و به نه رم و نیانی ، نامه نوسین بۆ بیان یان په یوه ندی بکه ی به و زانایانه وه که نزیکن له فهرمان په واکان تا رینمونیان بکه ن بۆ خیره چاکه ، ئینکاری کردنی کاره نه ویستراوه کان باس بگریته به بی ئه وه ی باسی بکه ره که ی بگریته فهرمان په واکان بیان نا ، ئینکاری زینا ، عاره ق خواردنه وه ، پیا ، بگریته به بی ئه وه ی باسی ئه و که سانه بگریته که ئه م کاره نا شه رعی یانه ئه نجام ده دن (٣٦) .

ئایا بانگه وازیك له سهر ئه م بنچینانه

بنیات نه نریته سهر که وتوو ده بیته ؟

هه ر بانگه وازیك له سهر ئه م بنچینانه

نه روات و پاره ستاو نابیته له سهر رینگه ی ئاشکرا و پوونی نیراوانی په روه ردگار به دلنیای یه وه توشی نوشتی و پوکانه وه ده بیته ، ماندوبونیک ی بی سود ده بیته ، چاکترین به لگه ش بۆ ئه م وه لامه بانگه وازی هه موو کۆمه له کانیه هاوچه رخی ئه مرۆیه که هه ر کۆمه لیک نه خشه ی رینگه یه کی بۆ خۆی کیشاوه جیاوازه له رینگه ی گروهه که ی تر

(٣٦) انظر : معاملة الحكام في ضوء الكتاب والسنة

(ص/ ١١١) .

(٣٥) انظر : (السنة) لابن أبي عاصم رحمه الله (١١٣١) .

ئایا ئەمانە تاوازیان ترسناکترە یان ئەوانە ی که دزی دەکەن یان داوین پیسی دەکەن یان ئارەق دەخۆنەوہ ؟!

دزی و داوین پیسی و ئارەق خواردنەوہ خراپەکاری کردنە دەربارە ی مافی مرقۆقەکان ، بەلام هاوێش پەیداکردن و گۆرپینی مانای ئایەتی ناو و صیفەتەکانی پەرورەدگار خراپکردنە دەربارە ی مافی خوا ، گومانی تێدانی یە مافی پەرورەدگار لە پیش مافی مرقۆقەکانەوہ یە لای خواوہن باوہ پەرراستەقینەکان .

زانای بەناوبانگ بەحق (ابن تیمیة) پەحمەتی خۆی لەسەر فەرموویەتی :
((فهذه الذنوب مع صحّة التوحيد ، خیر من فساد التوحيد مع عدم هذه الذنوب))^(۳۷) . بەلگەش بۆ ئەم قسە یە فەرموویە ی پەرورەدگارە :

﴿ إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ ﴾^(۳۸)

بونی ئەم گوناھانە (دزی ، ئارەق خواردنەوہ ، داوین پیسی) لەھەر کەسێکدا هەبێت لەگەڵ ئەو هەشدا بیرو باوہری راستی هەبێت خیرتریکە لە کەسێک کە بیر و باوہری خراپ بێت و لەگەڵ ئەو هەشدا ئەم گوناھانە ی نەبێت .

(۳۷) انظر : (الاستقامة) لابن تیمیة (۱/ ۴۶۶) .

(۳۸) (سورة النساء: ۴۸- ۱۱۶) .

هەمووشیان پێگە کە یان جیاوازه لەگەڵ پێگە ی ئاشکرای نیراوانی پەرورەدگاردا ، ئەم گروپانە ئەمڕۆ کە مێکیان نەبیت بوار ی پاک کردنەوہ ی بیرو باوہریان پشت گوێ خستووہ و بانگەوازیان بۆ چاک کردنی هەندیک کاری لاوہکی و کەم سوودە . کۆمەڵیک بانگەواز بۆ ئەوہ دەکات چاکیتی بکریت لە یاسا و پامیاری و داخواری جێبەجێ کردنی سنورەکانی پەرورەدگار دەکەن هەروہا چەسپاندنی شەریعەت لەحوکم کردندا لە نیوان خەلکیدا بە داد پەرورە ی ئەمەش داوا کاری یەکی گرنگە بەلام لەم داوا کاری یە گرنگتر هە یە چۆن داوا ی جێبەجێ کردنی یاسای پەرورەدگار دەکەن بەسەر دز و داوین پیسدا پیش ئەوہ ی داوا ی جێبەجێ کردنی یاسای پەرورەدگار بکەن بەسەر هاوێش پەیدا کەرەکاندا ، چۆن داوا ی چەسپاندنی شەریعەت دەکەن لە نیوان خواوہن کیشەکاندا لە کیشە ی مەر و بزندا پیش ئەوہ ی داوا ی چەسپاندنی یاسای پەرورەدگار بکەن بەسەر بت پەرست و گۆرپەرستەکاندا هەروہا سزادانی لادەران لـ ناو و صیفەتەکانی پەرورەدگاردا ، ماناکە ی دەگۆرین بەهەوہ سی خۆیان و مامۆستاکانیان .

گروپیځی تر به ناوی بانگه‌واز کردن بۆ په‌روه‌ردگار، به‌لام پنگه‌ی ئه‌مانیش پیچه‌وانه‌ی پنگه‌ی ناشکرای نیراوانی خواجه ، هیچ بایه‌خیک نادات به پاک کردنه‌وه‌ی بیرو باوه‌پ ، ته‌نھا بایه‌خ به به‌شیک خواجه‌رستی دده‌ن وه‌کو یادی خوا کردن (ذکر)، به‌لام به شیوه‌یه‌ک ئه‌نجامی دده‌ن پیچه‌وانه‌ی سوننه‌تی پیغه‌مبهره (ﷺ) . هه‌روه‌ها ده‌چنه دهره‌وه‌ی شار بۆ ماوه‌یه‌کی دیاری کراو به هه‌وه‌سی خویان به ناوی پینموی خه‌لکه‌وه بۆ دینی په‌روه‌ردگار هه‌ولی سه‌ره‌کیان کو‌کردنه‌وه‌ی خه‌لکی به به‌بی ئه‌وه‌ی گوئی بدنه‌ه بیرو باوه‌پیان هه‌رچی یه‌ک بیټ ئه‌مانه هه‌ر هه‌مووی بریتی یه له‌کوومه‌له پنگه‌یه‌کی داهینراو، له‌وکاته‌ی دور که وتونه‌ته‌وه له پنگه‌ی ناشکراو پوونی پیغه‌مبهران (سه‌لامی خویان له‌سه‌ر)، ئه‌م پنگه داهینراوانه‌یان زیاد کرد له دینی ئیسلامدا ، ئه‌م جو‌ره بانگه‌وازه وه‌کو ئه‌وه وایه چاره‌سه‌ری لاشه‌یه‌ک بکریټ به‌بی سه‌ر. له‌به‌ر ئه‌وه‌ی بیرو باوه‌پ له ئیسلامدا وه‌کو سه‌ر وایه له لاشه‌دا ، خوازراو له‌وه‌کوومه‌لانه ئه‌وه‌یه بو‌چون و تیگه‌یشتنیان راست بکه‌نه‌وه له‌گه‌ل قورئان و سوننه‌تدا تا به چاکی له پنگه‌ی راستی پیغه‌مبهران (سه‌لامی خویان له‌سه‌ر) تی بگه‌ن که چو‌ن

بانگه‌وازیان کردووه . په‌روه‌ردگارمان ناگاداری کردوین که فه‌رمان په‌وایی کردن و توانایی که ته‌وه‌ره‌ی سه‌ره‌کی بانگه‌وازی که می‌ک له‌م گروپانه‌یه نایه‌ته جی ته‌نھا به‌راست کردنه‌وه‌ی بیرو باوه‌پ نه‌بیټ ، به‌وه‌ی په‌رستنیان به‌ته‌نھا و به‌حق بۆ (الله) بیټ هیچ دروست کراویکی په‌روه‌ردگار نه‌که‌ن به هاوبه‌شی خوی گه‌وره له په‌رستندا، به‌لگه‌شمان بۆ ئه‌م حه‌قیقه‌ته :

په‌روه‌ردگار فه‌رموویه‌تی: [وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ] (۳۹).

مانای ئایه‌ته‌که :

خوی گه‌وره به‌ئینی داوه به‌که‌سانی له‌ئیه‌ که بپروایان هیناوه وکاری شیاو وچاکیان کردووه ، که بیان کاته جی نشینی خه‌لکی له‌سه‌ر پووی زه‌ویدا هه‌روه‌کو ئه‌وه که‌سانه‌ی پیشوو که کردی یه جی نشینی خه‌لکی تر ، وه‌دین و ئاینی که بۆی په‌سه‌ند کردوون پیشه‌دار بو‌یان پاده‌گری و مه‌ترسیان بۆ ده‌کاته ئارامی و هیمنی، به جو‌ری که ته‌نیا من

بپه‌رستن و هیچ شتیک نه‌که نه هاوبه‌شم ،
وه‌هر که‌سی دواى ئەم به‌خشینه بئ
باوه‌ر بئ له‌دین ده‌رچوو .

ئەوان ده‌یانە‌وئیت ولاتیکى ئیسلامی
سه‌ربه‌خۆ دروست بکه‌ن پئیش ئەوه‌ی
سه‌ر زه‌وى پاک بکه‌رئته‌وه له‌ بیرو
باوه‌رپی پوچه‌ل که هیچ جیاوازی نی‌یه
له‌گه‌ل بیرو باوه‌رپی بت په‌رسته‌کانی
پئیش ئیسلام .

به‌ دلنیاىی‌یه‌وه ده‌لئیم : - فه‌رمان
په‌واىی شه‌ریعه‌تى ئیسلام و چه‌سپاندنى
سنوورى په‌روه‌ردگارو دروست کردنى
ولاتیکى ئیسلامی سه‌ربه‌خۆ نه‌هئیشتنی
هه‌موو قه‌ده‌غه‌کراوه‌کان و به‌جئ هئینانى
هه‌موو (واجبه‌کان) پئویستی‌یه‌کان ،
ئەمانه هه‌ر هه‌مووی له‌مافه‌کانی به‌ته‌نها
خوا په‌رستى‌یه و ته‌واو که‌رى
خواپه‌رستى‌یه ، جاچۆن بایه‌خ به‌ ته‌واو
که‌ره‌کان بدرئیت و بنچینه‌ی سه‌ره‌کی
پشت گوی بخرئیت .

نه‌زانین وبئ ئاگایى ئەو گروپانه
له‌رئگه‌ی ئاشکرای پیغه‌مبه‌ران (سه‌لامی
خوايان له‌سه‌ر) له‌ بانگه‌وازا وای لی‌کردوون
ئەو هه‌موو جیاوازی‌یه ببئیت له‌ناو
بانگه‌وازیاندا . جا که‌سئیکیش نه‌زان بئیت
به‌که‌لکی ئەوه نایه‌ت بانگه‌واز بکات ،
له‌به‌ر ئەوه‌ی مه‌رجی سه‌ره‌کی بۆ
بانگه‌وازکردن زانیاری‌یه . بوونی

جیاوازی‌یه‌کی زۆریش له‌ بانگه‌وازیاندا
به‌لگه‌یه‌کی راست و ئاشکرایه که
بانگه‌وازیان پیچه‌وانه‌ی بانگه‌وازی
پیغه‌مبه‌ره (ﷺ)، ئەو بانگه‌وازانه‌ش به‌و
هه‌موو جیاوازی‌یه‌وه ترسناکی زۆری
هه‌یه ده‌رباره‌ی خودی ئیسلامه‌که ،
له‌به‌ر ئەوه‌ی ده‌بئته‌ کۆسپیک له‌ رئگه‌ی
ئەو که‌سانه‌دا که ده‌یانە‌وئیت پروه‌و
ئیسلام هه‌نگاو بنئین بۆیه پئویسته
به‌روون و ئاشکرا بلئین ئەو هه‌موو
جیاوازی‌یه ئیسلام نی‌یه و پیغه‌مبه‌ریش
(ﷺ) پئى رازی نابئیت . په‌روه‌ردگار

فه‌رموویه‌تى:

إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيعًا لَسْتُ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ (٤٠)

مانای ئایه‌ته‌که : - به‌راستی
ئەوانه‌ی که ئایینه‌که‌ی خویان به‌ش به‌ش
کردوه بوون به‌ چه‌ند ده‌سته و تاقمیک
وه‌هر ده‌سته و تاقمیک شوئینی
پیشه‌وايه‌کی خۆی که‌وت و ده‌ستی گرت
به‌به‌ش و پارچه‌یه‌که له‌ ئایینه‌که‌ی خۆی ،
تۆ ئە‌ی پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) دوور و به‌رئیت
له‌وان وه‌یچ په‌یوه‌ندئیت پی‌یانه‌وه نی‌یه .
ئیسلام بانگه‌وازی بۆ کۆبوونه‌وه‌یه
له‌سه‌ر حه‌ق هه‌روه‌کو په‌روه‌ردگار
فه‌رموویه‌تى [أَنْ أَمِنُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ] (٤١) .

۲. الصحوۃ الاسلامیة ضوابط و توجیحات
/ تالیف : فضیلة الشیخ محمد بن صالح
العثیمین رحمه الله .
۳. معاملة الحکام فی ضوء الکتاب
والسنة / تالیف : الدكتور عبد السلام بن
برجس العبد الکریم - وفقه الله - .
- مانای نایه‌ته‌که : ئه‌ودینه به‌راستی
به‌جی بی‌سنن و جی‌اوازی تیدانه‌که‌ن .
وهه‌روه‌ها خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت:
[وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا] (۴۲) .
مانای نایه‌ته‌که : - وهه‌موو ده‌ست
بگرن به‌دینی خواوه و لی‌ک جی‌امه‌بنه‌وه .

وبی‌الله التوفیق

پروانه :

۱. مقدمة (منهج الانبياء في الدعوة الى الله
فيه الحكمة والعقل) / تالیف : فضیلة
الدكتور / ربیع بن هادي المدخلي وفقه الله .

(۴۱) (سورة الشورى: ۱۳) .

(۴۲) (سورة آل عمران: ۱۰۳) .